

БЕЦІДИ
МАЙСТРА
ХАЙ ТАЄ
ПРО
СТРАТЕГІЮ

КЧИТА ДРУГА

БАЛЕРІЙ ПЕКАР

戰海
略韜
討大
論師

Харків
ФОЛІО
2024

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

前言

ПЕРЕДМОВА ДО ДРУГОГО ТОМУ

Після виходу у світ першого тому оповідок майстра Хай Тао восени 2020 року мені довелося відповідати на безліч запитань і зауважень. Де-хто говорив, що я неправильно переклав ті чи ті ієрогліфи з оригіналу. Інші китаєзнавці знаходили в тексті чимало анахронізмів, адже навіть сама кількість притч у книжці (108) є анахронізмом стосовно епохи, в якій, відповідно до традиційних переказів, творив Хай Тао. Нарешті, знайшлися люди, які стверджували, що багато стратегічних ідей з'явилися сторіччями чи навіть тисячоліттями пізніше, отже, жодним чином не могли бути записані в епоху Весен та Осеней.

На це можна відповісти, що будь-який старий текст переписується за століття (надто за два з половиною тисячоліття) стільки разів і стількома людьми, створюючи нашарування на оригінальний текст, що годі й мріяти відновити первісний

вигляд. Та і яке це має значення? Адже всі наступні шари ідей так само важливі, вони відображають поступове накопичення людством розуміння найважливіших речей.

Коли жив Хай Тао (якщо він взагалі колись жив), це була велика епоха. Його сучасниками були Конфуцій, Лао Цзи та Сунь Цзи, далі на захід — Будда, Махавіра й Заратустра, ще західніше — пророки Ілля, Ісаєя й Єремія, а також Гомер, Геракліт, Платон й Архімед. Світ тоді неймовірно змінився за порівняно короткий час, і змінили його саме ці люди й тисячі інших, не таких відомих.

Два з половиною тисячоліття комусь здаються надзвичайно великим проміжком часу, водночас інші взагалі не відчують цієї відстані. Пропоную уявити ланцюжок ваших предків від сучасників Хай Тао до вас самих. Якщо взяти умовно відстань між поколіннями, що дорівнює 25 років, то за 25 сторіч по планеті пройшло більше ніж сто поколінь. Сто людей у ланцюжку від того часу до вас — чимало, але не так вже й багато. Подумайте, про що б ви могли з ними поговорити, пройшовши уздовж ланцюжка?

Якщо ви не читали першого тому, то завважу лише, що ця книга містить притчі про стратегію Хай Тао — великого китайського майстра давнини, про якого майже нічого не відомо (зокрема, не підтверджений і сам факт його існування). Ці багаточисельні та часом парадоксальні оповідки познайомлять вас із мистецтвом стратегічного мислення, що так потрібне в наш час бізнесменам і політикам, військовим і дипломатам. У другому тому так само 108 історій, як і в першому, і цим, здається, доступна нам спадщина Хай Тао вичерпується. Рекомендується читати не все одразу, а одну-дві історії на день, приміряючи на своє життя та справи, на свої перемоги й поразки та обмірковуючи, як це застосувати.

Зауважу, що в книжці ви не знайдете систематичного викладення тридцяти шести класичних китайських стратагем, але ви можете ознайомитися з ними у численних доступних джерелах. Можливо, частина відсутніх тут стратагем містилася у втрачених фрагментах рукописів, а можливо, Хай Тао намагався лише дати приклади того, як стратагеми використовуються у скрут-

них ситуаціях, та стимулювати творчий пошук своїх учнів.

Найнеочікуванішим способом застосування книжки, про який я дізнався від читачів першого тому, стало ворожіння на ній. Уявіть собі, що людина має ухвалити складне управлінське рішення в умовах невизначеності. Вона відкриває книжку на довільній сторінці, читає притчу й на основі того ухвалює рішення. Власне, так робить людина, яка вже має рішення, що визріло всередині неї, — і тепер лише потрібно, щоб хтось авторитетний дозволив їй втілити це рішення. Тож нехай це зробить старий китайський мудрець, що жив дві з половиною тисячі років тому, чом би й ні?

Примітки до слів, позначених в тексті зірочкою.

Вейці — китайська назва гри го.

Лі — міра довжини, в різні епохи становила від 300 до 600 метрів.

Мацзян — правильна вимова назви гри, відомої як маджонг.

Тяоці — китайська гра, відома у світі під назвою «китайські шашки», де треба перестрибувати через свої й чужі камені, щоб перевести своє військо у протилежний куток дошки (очевидний анахронізм — гра винайдена пізніше).

Хуанцзю — алкогольний напій жовтавого кольору із рису, проса чи пшениці.

[Купити книгу на сайті kniga.biz.ua >>>](http://kniga.biz.ua)

道路

СТРАТЕГІЯ ЯК ШЛЯХ, А НЕ РЕЗУЛЬТАТ

— Я запросив тебе для того, великий майстре, щоб ти розробив мені стратегію перемоги над північними варварами, — сказав правитель царства Цзінь. — Адже всім відомо, що у Піднебесній немає нікого кращого за тебе в мистецтві стратегії.

— Я щиро вдячний тобі за довіру та високу оцінку, володарю, — відповів Хай Тао. — Але, на жаль, все не так просто. Адже ніхто не може розробити стратегію для іншого. Стратегія невіддільна від стратега, точніше, від суб'єкта стратегії — людини чи групи людей, які беруть на себе відповідальність за перемогу. Якщо я розроблю стратегію перемоги над північними варварами, тоді тобі доведеться призначити мене командувачем твого війська, а це не сподобається твоїм полководцям. Але навіть якщо ти запропонуєш мені цю надзвичайно почесну посаду, я не змо-

жу прийняти її, адже, як ти знаєш, я поступив на службу до правителя південного князівства Вей на три роки, і моя служба починається вже за три місяці. Північні варвари не чекатимуть три роки, поки я повернуся. Тож розроблена мною для тебе стратегія залишиться ієрогліфами та схемами на бамбукових зв'язках та полотняних сувоях у твоєму палаці.

— Що ж робити? Ні я, ні мої полководці не є майстрами стратегії!

— Але ви можете ними стати. Подивись на стратегію не як на документ, а як на шлях. Це великий шлях для тебе і твого воєнного кабінету — від сьогоднішньої розгубленості перед північними варварами до потужної групи переможців. Ви самі розробіть для себе стратегію, і цей шлях змінить вас. Він перетворить вас на переможців, які завдяки власній стратегії розгромлять північних варварів. І цей шлях можна пройти за три місяці, поки я ще в цих краях. Але тоді результатом процесу стане не купа бамбукових зв'язок з ієрогліфами та схемами, а команда очільників війська, яка вразить своєю силою всю Піднебесну.

— Шлях є відповіддю на твоє запитання, володарю, — такими словами закінчив свою відповідь Хай Тао. — Шлях, а не бамбукова зв'язка з мудрими ідеями. Сам шлях є відповіддю, а не точка призначення.

І ще говорив Хай Тао:

— Стратегія невіддільна не лише від стратега, а й від його ворога. Не буває стратегії взагалі — є стратегія ось цього полководця проти цього ворога. Інший полководець у цій ситуації матиме іншу стратегію. Але так само і з іншим ворогом треба мати іншу стратегію. Ви і ваш ворог — ось два наріжні камені, що стоять по різні боки вашої стратегічної конструкції, але насправді невіддільні одне від одного.

(Примітка. «Шлях» китайською — Дао, одне з головних понять китайської філософії, що стало широко відомим у світі).